

Mariëtte Haveman

Het huis achter de wilgen

Roman

Cossee
Amsterdam

I

‘Hoor je dat geluid, hoe het aanzwelt? Een beetje dreigend, en toch voelt het vertrouwd.’

‘Welk geluid?’

Roeland keek in het smetteloze gezicht naast hem. Een Engels meisje, anders dan alle meisjes die hij kende. Door de plaid heen prikte het mediterrane gras in zijn huid, het liet hem voelen dat alles echt was, geen droom. Hij sloeg zijn armen om haar heen, kon nauwelijks geloven wat het lot hem in de schoot had geworpen. Alles zou anders worden.

‘Het geluid van onze toekomst.’

De opdracht om zich een toegang te verschaffen tot de directies van de hotels bleek lastiger dan Roeland had voorzien. Hij had alle voordelen aan zijn kant – zijn auto, zijn uiterlijk en zijn jonge vrouw – maar het was maart, te vroeg in het seizoen: de terrassen waren leeg, op enkele renteniers en verdwaalde gasten na. De meeste stoelen stonden opgestapeld onder een afdak te wachten op drukkere tijden. Het hogere hotelpersoneel, de directeurs en de maîtres d’hôtel, liet zich enkel zien als bleke schimmen die uit de buurt bleven van de maartse gasten.

Roeland liet zich daardoor niet van zijn stuk brengen. Bij het eerste hotel dat ze aandeden, het reusachtige Astoria in Calais, vroeg hij de dag na aankomst belet bij de staf. In een zijkamertje met muren die leken te zweten boven een olijf-

groene lambrisering spreidde hij zijn tekeningen en fotografieën uit voor een souschef de réception, een man met gele wallen onder zijn ogen en dun haar dat over een kalende schedel was vastgeplakt. Terwijl Virginia buiten een sorbet at onder een luifel waar de regen van afdroop, vertelde Roeland de man alles over de voordelen van noordelijk teenhout – dat het buigzaam was en toch heel sterk, gemakkelijk in het onderhoud, elegant en comfortabel, modern en relatief betaalbaar. Toen hij zweeg verzocht de man hem een moment te wachten en verdween in de spelonken van het hotel. Ruim een halfuur zat Roeland te kijken naar de gekruisigde Christus op Golgotha, afgebeeld op een ingelijste gravure. Toen klapte hij zijn koffer dicht en liep naar buiten, waar zijn bruid op hem wachtte. Ze liet hem proeven van haar sorbet. Hij boog zich naar haar toe, zag haar zware, expressieve wenkbrauwen, wonderlijk verdwaald in haar bleke, Britse gezicht, en een moment lang, bezegeld door de warmte van haar mond en de koude smaak van aardbeien en frambozen, vergat hij alles.

Allebei waren ze als maagd in het huwelijk getreden, al was Roelands onschuld van de mannelijke soort. Zijn vroege seksuele ervaringen, thuis in Boschoord, waren zo heimelijk en terloops geweest dat ze net zo goed niet hadden kunnen plaatsvinden. Hij dacht er nooit over na. Virginia's adem Harperde de eerste keer bij het zien van zijn ferme vlaggenstok, haar ogen werden groot en hij wist zeker dat ze zou opstaan en vluchten, maar het moment ging voorbij en het duurde niet lang of ze bediende zich van de mogelijkheden met een vaardigheid die Roeland op zijn beurt onthutste. Ze waren gelukkig.

En ze trokken verder.

De lucht was gevuld met een dunne mist toen Roeland, al-

vorens een kamer te boeken, zich met zijn koffertje aandiende in een kleiner, splinternieuw hotel in Le Touquet. Daar gaf de assistent-hoofd-huishouding, een magere man die onophoudelijk zijn haren met zijn pink achter zijn oren duwde, hem te verstaan dat Drents riet volstrekt het allerlaatste was waaraan hij dacht bij de aankleding van zijn serre. ‘Wat onze gasten wensen, *monsieur*,’ zei hij, ‘is comfort.’ Daarna begon hij Roeland te onderrichten in de betekenis van dat begrip, in elk opzicht zo tegengesteld aan de eigenschappen van het rieten meubilair. ‘We hadden het in mijn vorige hotel,’ zei de man. ‘Belgisch bamboe. Eersteklas fabricaat, als ik de vertegenwoordiger mocht geloven. Monsieur!’

De chef schudde zijn hoofd en sloeg zijn ogen ten hemel. De pink hief zich van slaap naar oor. ‘Een drama, *tout court*. Het kraakte, het rafelde, dames bleven er met hun japonnen in haken – een *catastrophe*. Gasten bleken allergisch voor de vernis, en na twee jaar kroop de schimmel in de naden.’

Virginia hing over de balustrade van het terras toen Roeland opnieuw met grote stappen, opgetrokken schouders en een verticale rimpel tussen zijn ogen naar buiten kwam.

‘Kom mee.’

Volgzaam stapte ze weer in de Minerva. Roeland wierp zich op de slinger, de motor sloeg aan en zwetend en met rode handen sprong hij naast Virginia in de auto en drukte hij de gaspedaal diep in.

Een tijdlang reden ze zonder iets te zeggen over de kustweg, die hoog boven de baaien en de zee langs de heuvels slingerde. De motregen had zich verdicht tot een gordijn dat zich sloot voor alles wat zich op meer dan vier meter afstand bevond, Roeland moest zijn behoefte aan snelheid indammen om niet de diepte in te storten. Eenmaal ging het bijna mis. De koplampen sproeiden hun licht over een rand van rotsachtig

gesteente waar de weg, onder de voorste spatborden, abrupt leek op te houden. Millimeter voor millimeter manoeuvreerde Roeland de auto achteruit, terug de weg op. Virginia zei niets.

Tien minuten later ging de zon voluit schijnen. Bij een kleine baai hielden ze stil. Roeland spreidde de plaid uit op een open plek tussen de rotsen, die door de zon werd verwarmd als een kleine kamer. Deze keer ging alles goed. Ze lagen in elkaars armen en Roeland vergat dat deze reis zijn middelen te boven ging, dat er geld verdiend moest worden en dat er een toekomst was die haar eigen eisen stelde.

Virginia drukte haar voorhoofd tegen het zijne.

‘Misschien hebben we een kind verwekt. Het zou toch kunnen?’

‘Zeker. Dat zou kunnen.’

De zee rommelde en ruiste als een heel ver onweer. Ze lagen, zelf nog twee kinderen, naast elkaar te luisteren.

Dat er toch nog schot kwam in de meubelverkoop was te danken aan Virginia.

Au Roi de l’Italie was een vers gepleisterd hotel met zes verdiepingen, dat zich halverwege de helling tussen twee kliffen had genesteld en uitkeek over het dorp en daarachter de zee. Het bezat een eigen baai en een reeks terrassen die vele honderden meters besloegen en nu nagenoeg leeg waren, afgezien van een vloot bejaarde gasten uit Engeland en een groepje uitgeweken Russen die hier wachtten op betere tijden. In de hal hing, behalve een grote stilstaande klok, een kolossaal schilderij van de groengrijze zee die op de rotsen van Étretat beukte, met links wat lichten van huizen. Anders dan de vorige keer besloten ze om eerst een kamer te boeken – een kleine, dacht Roeland.

Virginia, warm weggestopt in haar kraag van marterbont,

zat van achter haar sorbet te kijken naar de enige andere gast van onder de vijftig, een dame, voorovergebogen achter een tafeltje, verderop. De zeewind leek haar niet te deren; ze droeg een spierwitte blouse en een lange, wijde broek waarvan de pijpen om haar benen fladderden. Naast haar tafeltje stond een kleine canvas rugzak en op de tafel een asbak vol halverwege uitgedrukte sigaretten. Ze schreef in een notitieboek. Af en toe keek ze uit over de zee en nam ze een trek van haar sigaret.

Virginia schoof de sorbet opzij en boog zich een eindje naar haar toe.

‘Ik hoop niet dat ik u stoort,’ zei ze, ‘bent u hier met vakantie?’

Het leek even te duren voor de dame haar hoorde. Zonder haperen schreef ze door en Virginia wilde net opstaan, toen van achter het haarvlaggetje een gezicht verscheen dat zich vol op haar richtte. Het had iets vosachtigs waar Virginia van schrok, de huid dun en strak met fijne voren, scherpe groengrijze ogen en een bloedrode mond.

‘Vakantie?’ Ze sprak het woord uit in Amerikaans geaccentueerd Engels. De lok fladderde voor haar neus. ‘Zo zou ik het niet willen noemen.’ De rode mondhoeken krulden op. ‘Al zijn er mensen die daar anders over denken. Ik schrijf. Beroepshalve,’ voegde ze eraan toe.

Daarmee leek de conversatie ten einde. Virginia zweeg, geïmponeerd door zoveel onafhankelijkheid en verrast door het accent. Een vrouw van de wereld, placht haar vader zo’n verschijning te noemen, in de hotels waar zij in haar jeugd de zomervakanties doorbrachten. Eenmaal hadden haar ouders er ’s avonds, achter de gesloten slaapkamerdeur, ruzie om gekregen, voor zover zij wist de eerste en enige uit hun huwelijk. Er zijn mensen, wist Virginia sindsdien, die louter door hun

aanwezigheid grote veranderingen teweegbrengen.

Een tijdlang zaten de twee vrouwen ieder aan hun tafeltje te zwijgen. De wind was gaan liggen. Grijs wolken die een halfuur geleden nog voorbij joegen hingen roerloos boven de zee. Zelfs het ruisen van de golven maakte nu een gedempte indruk.

Korte tijd later kwam Roeland naar buiten. Hij keek om zich heen en liep naar de balustrade.

‘Is dat uw man?’

‘Inderdaad,’ zei Virginia met haar hoge stem. ‘Hij is geniaal,’ voegde ze eraan toe.

De vrouw knikte, tikte een verse sigaret uit een etui en stak hem aan achter haar hand. ‘En waarin,’ vroeg ze, haar blik geconcentreerd op het vlammetje in haar handpalm, ‘heeft bij uw echtgenoot de genialiteit haar uitweg gevonden?’

Virginia keek naar het slagveld van sigaretten in de asbak, karmijnrode punten in een bed van as.

‘In gevlochten riet,’ zei ze. In alles, dacht ze.

Nu haalde de vrouw een stalen bril tevoorschijn uit haar rugzak. Door de ronde glazen begon ze Roeland op haar gemak te bestuderen.

‘In rieten meubilair,’ begon Virginia uit te leggen, zachter nu. ‘Ik geef toe, het klinkt niet erg indrukwekkend.’ Ze had onmiddellijk spijt van die toevoeging. Waarom eigenlijk niet? dacht ze. Voortgedreven door haar eigen nieuwe, brandende behoefte om zichzelf en haar man te rechtvaardigen begon ze te vertellen over het familiebedrijf, over alles wat Roeland haar daarover had verteld, met het toegevoegde reliëf waarmee haar eigen fantasie de lege vlaktes had opgevuld. ‘Het heet riet, maar eigenlijk is het hout,’ verklaarde ze. ‘Buigzaam hout, dat juist daardoor bestand is tegen praktisch alles.’

‘Fascinerend,’ zei de vrouw. Ze had haar sigaret op de rand

van de asbak gelegd en nu, langzaam en zorgvuldig, begon ze met een doekje de glazen van haar bril te poetsen.

‘Begrijp ik dat u en hij hier zijn om meubilair te verkopen?’

‘Wel, eigenlijk – we zijn op huwelijksreis.’ Virginia streek met de rug van haar hand langs haar voorhoofd. Ondanks de koele temperatuur en het ijs in haar maag had ze het warm gekregen. ‘Maar het zou helpen. Ik bedoel, het zou prettig zijn wanneer mijn man, bij een van de hotels die we aandoen, wat meubels kon verkopen. Ze zijn licht en toch heel sterk, makkelijk te onderhouden, elegant en comfortabel, modern en relatief betaalbaar.’

Nu deed de vrouw iets onverwachts. Ze gooide haar hoofd in haar nek en lachte een aanhoudende, onaangename lach, die diep uit haar keel kwam.

Toen ze ophield met lachen was de wind weer aangewakkerd, harder dan eerst. De zee en de cipressen ruisten. De vossenogen achter de wild fladderende haarlok namen Virginia zonder mededogen op.

‘Is dat wat u te horen krijgt tijdens uw huwelijksreis? Niet erg romantisch,’ zei ze, terwijl ze een verse sigaret tussen haar lippen stak. Ze nam hem weer uit haar mond. ‘En weinig effectief. Franse hotelmanagers, moet u weten, zijn niet gevoelig voor dat soort argumenten.’ Ze stak de sigaret aan, terwijl ze haar schouder als een scherm voor de wind draaide. ‘Ik weet niet of u op mijn advies zit te wachten. Maar ik heb er verstand van. Het is een beroepsafwijking. Ik schrijf recensies, besprekingen van Europese hotels voor de Britse editie van *Vogue*. Het is min of meer geheim – niet dat het veel om het lijf heeft, maar toch. Ik hoop dat u mijn geheim wilt respecteren. Zo niet, dan merk ik het onmiddellijk. En het geeft niet, over Au Roi d’Italie heb ik mijn oordeel al geveld. Maar één ding kan ik u verzekeren, mevrouw. Als uw man meubi-

lair hoopt te verkopen tijdens uw huwelijksreis, en u stemt daarmee in, dan zult u het werk moeten doen.'

'Ik?'

De vrouw vond het niet nodig haar uitspraak te herhalen. Ze legde haar sigaret op de rand van de tafel terwijl ze iets noteerde. De askegel boog door en begon aan de weg omlaag, voor hij zich verspreidde op een windvlaag en uitwoei in een fijne grijze regen over de marmeren tegels. Virginia zag hoe Roeland tijdens hun gesprek verderop naar de balustrade was gelopen. Hij stond met zijn rug naar hen toe. Zijn jasje was te licht voor het seizoen, kreukelig en een beetje te groot. Hij had het de afgelopen weken veel gedragen. Het had haar niet gestoord. Nu vroeg ze zich af in hoeverre het in zijn nadeel had gewerkt.

De vrouw begon weer te praten. Haar zachte stemgeluid verdween bijna in de wind, zodat Virginia zich voorover moest buigen om haar te verstaan. 'Als u iets wilt begrijpen van de economische wetten, en hoe die in uw voordeel te gebruiken, dan is het essentieel dat u één ding onder ogen ziet. En dat is dat van de mannen in dit opzicht niets te verwachten valt. Naarmate u verder naar het zuiden reist, zult u merken dat dat steeds meer een in graniet gebeitelde waarheid wordt. Let maar op. De motoriek. Daaraan herkent u ze. Als deze mannen beginnen rond te lopen met van die waggelende passen, zo, alsof ze eigenlijk extra ruimte nodig hebben; als ze witte of gestreepte jasjes gaan dragen met diamanten manchetknopen en een zegelring, dan weet u met welke soort u van doen hebt. Bij de vrouwen geldt het omgekeerde. Zij worden verder naar het zuiden toe steeds schrieler en grauwer, als muilezels. Na hun dertigste tenminste. Dat zijn de vrouwen die het werk doen.

In de hotels zult u, kortom, moeten uitvinden wie de

echtgenote is. Dat is een bijzondere opgave, aangezien deze vrouwen er alles aan doen om hun taak als schim ten volle te benutten. In wezen vervullen zij de rol waar vrouwen, vooral getrouwde, superieur in zijn, die van spionnen. Afwezige aanwezig. Ze bespieden het personeel. Ze observeren de klandizie, en horen wat zij vinden van de prijzen, de service, de ligging, de kwaliteit van de bedden. Begrijpt u? Belangrijker in uw geval is het feit dat de vrouwen verantwoordelijk zijn voor de inrichting. Maar uw man weet dat allemaal allang, neem ik aan.'

Dit hele verhaal had de vrouw afgestoken met een merkwaardige, misprijzende onverschilligheid, haar stemgeluid afwisselend met lange pauzes waarin ze trekken nam van haar sigaret. Ze had een speciale manier van roken, diep inhalerend, waarna ze de rook met kracht uitblies, als iets waarvan ze zich moest ontdoen.

Roeland had zich omgedraaid. Nu stond hij half naar hen toegewend, maar het was ondenkbaar dat hij dit relaas had gehoord. Hij bevond zich in een andere wereld, verzonken in zijn eigen element, ver van het hare waarin Virginia zich nu gevangen voelde, als een muis in de palm van dit Amerikaanse roofdier met haar scherpe ogen en haar doorleefde kijk op de wereld. Er was iets gevaarlijks aan die vrouw. Het was iemand die de wereld niet alleen doorzag, maar met een achteloos gebaartje het lot zou kunnen sturen, ten goede of ten kwade. Dit was een kinderlijke gedachte. Bijgelovig, Virginia wist het. Roeland, red mij, dacht ze niettemin, maar de telepathische band die hen tijdens hun reis in vreemde streken voortdurend omringde liet het nu afweten. Ze keek naar hem. Steunend op de balustrade als op een spreekgestoelte liet hij zijn blik dwalen over de lager gelegen terrassen, de hellingen en de zee. Hij maakt zich breed, dacht ze, onmiddellijk kwaad

over haar eigen gedachte, die zo duidelijk was gekleurd door de woorden van die vreemde vrouw. Ze wendde zich af. Toen ze weer terugkeek zag ze hoe hij verdween door de melkglasten deuren, de donkere vestibule in.

Virginia verschikte haar bontkraag en keek op haar horloge. De vrouw leek het gebaar niet te zien. Ze had haar bril opgezet en keek uit over de zee.

‘Om eerlijk te zijn,’ zei ze, turend naar de horizon, waar de wolken zich in een dunne nevel hadden verspreid, ‘denk ik dat u uw echtgenoot zo snel mogelijk moet gaan helpen. Voor hij de zaak definitief verknoeit met zijn gepraat van sterk en makkelijk in het onderhoud. Als hij u dat toestaat.’ Ze zette haar bril af en richtte haar blik weer vol op Virginia. ‘Denkt u dat hij u zal toestaan om hem te helpen? Kent u hem?’

Virginia staarde terug. ‘Om eerlijk te zijn vind ik dat nogal een vreemde vraag.’

‘Vreemd misschien, maar minder misplaatst dan u denkt. De meeste bruiden weten niets van hun aanstaande man. Ze denken dat ze hem kennen. Maar ze zullen hem pas kennen als ze weten waar hij vandaan komt. En dan is het, gewoonlijk, te laat.’

Virginia roerde met de lepel in het lege glas van haar sorbet. Het gaf een onaangenaam, schurend geluid.

‘U weet nogal veel van het huwelijk,’ zei ze, hooghartig, hoopte ze, maar het klonk bedrukt. ‘U bent zelf vast heel gelukkig getrouwd.’

Opnieuw lachte de vrouw haar diepe lach. ‘Getrouwd? Ik? Geen denken aan. Het huwelijk is een misverstand. Met een beetje geluk is het een geslaagd misverstand waar beide partijen in volharden. Maar de werkelijkheid is dat het niets oplost. We zijn en blijven allemaal alleen. Goedschiks of kwaadschiks.’